

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 74/2014-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. novembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť V. M., zastúpenej advokátkou JUDr. Darinou Solárovou, Advokátska kancelária, Škultétyho 3, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 173/09 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 173/09 **p o r u š i l** základné právo V. M., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice II vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C 173/09 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. V. M. priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. V. M. priznáva úhradu trov konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov), ktorú je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť na účet jej advokátky JUDr. Dariny Solárovej, Advokátska kancelária, Škultétyho 3, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 74/2014-8 z 30. januára 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť V. M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 173/09 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti vyplynulo najmä, že:

„Sťažovateľka návrhom na začatie konania doručeného súdu dňa 30. 9. 2009 sa domáhala rozvodu manželstva(...) Vec je vedená pred súdom pod sp. zn. 13C173/2009.

Súdny poplatok za návrh na rozvod manželstva sťažovateľka zaplatila až dňa 24. 9. 2010, keďže jej nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov.

Súd v skutočnosti jeho vyšší súdny úradník preto uznesením zo dňa 28. 9. 2010 zrušil uznesenie súdu z 15. 4. 2010.

Až dňa 6. 4. 2011, t. j. po cca 6 mesiacoch súd, jeho vyšší súdny úradník vydal uznesenia 13C173/2009-53 o ustanovení opatrovníka mal. K. M.(...) a o ustanovení ad hoc prekladateľa z jazyka Slovenského do jazyka tureckého č. k. 13C173/2009-49 a výzvu č. k. 13C173/2009 a Uznesením súdu zo dňa 26. 5. 2011 č. k. 13C173/2009-63 predĺžil lehotu prekladateľovi do 31. 7. 2011.

Pretože súd bol od vydania posledne uvedených uznesení zo dňa 6. 4. 2011 nečinný, podala sťažovateľka u predsedu súdu sťažnosť na prietahy v konaní zo dňa 6. 3. 2013.

Odpoveď predsedu súdu zo dňa 8. 3. 2013 znela, že súd nie je nečinný, keďže dĺžka konania je ovplyvnená ustanoveným prekladateľom a Generálnym konzulátom v Istambule, ktoré požiadalo o spoluprácu MS SR v Bratislave a správa do dňa podania odpovede (6. 3. 2013) predsedom súdu, okresnému súdu z MS SR nebola doposiaľ doručená.

Sťažovateľ až po podaní sťažnosti z doručeného mu uznesenia odvolacieho Krajského súdu v Košiciach zo dňa 3. 10. 2012 č. k. 16CoE/160/2012-35 zistil, že jeho vec ležala ľadom na súde 1. stupňa cca 3 roky a nie na odvolacom súde a teda súd I. stupňa bol dlhodobo nečinný.

Preto, že súdne konanie nepokračovalo po zaplatení súdneho poplatku sťažovateľkou v čase

- od 24. 9. 2010 do 6. 4. 2011 plynule a*
- od 31. 7. 2011 do dnes efektívne a*
- zákonný sudca sťažovateľky sa vecou sťažovateľky vôbec za 3 uplynulé roky nezaoberal*

a teda v konaní sa nepostupovalo bez zbytočných prietahov, sťažovateľka má za to, že pomalým a v rozpore s ust. § 6, § 100 prvá veta O. s. p. postupom súdu bolo a je naďalej porušované jej právo na prejednanie jej návrhu na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k mal. dieťaťu bez zbytočných prietahov, zaručené jej čl. 48 ods. 2 Ústavy SR ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené jej čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, domáha sa sťažovateľ ochrany svojho práva na ústavnom súde, lebo ani sťažnosť sťažovateľa zo dňa 6. 3. 2013 na ktorú odpovedal predseda súdu listom zo dňa 6. 3. 2013, tak že ju neuznal za dôvodnú nepomohla urýchliť rozvodové konanie a konanie o úprave práv a povinností rodičov k mal. dieťaťu, podáva sťažovateľka túto sťažnosť.

(...) sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález

Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 13C173/2009 porušil základné právo V. M., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Košice II prikazuje konať vo veci vedenej pod sp. zn. 13C173/2009 bez zbytočných prietahov.

V. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 3.000 Eur, ktoré je jej povinný Okresný súd Košice II vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Košice II je povinný vyplatiť V. M. 275,94 Eur do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet advokátky JUDr. Dariny Solárovej(...)

Dôvodom pre ktorý si sťažovateľ uplatňuje aj primerané finančné zadosťučinenie za nie bez prietahov vedené súdne konanie o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k mal. dieťaťu, je pocit právnej neistoty sťažovateľky v to kedy súd jej vec, ktorá sa nepovažuje za právne a ani za fakticky zložitú právoplatne rozhodne konečným rozhodnutím. Sťažovateľka a jej mal. dieťa takýmto pomalým postupom súdu utrpeli morálnu a aj faktickú finančnú ujmu, ak ani za 4 roky od začatia konania nie je definitívne konanie na súde ukončené konečným rozhodnutím.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. 1 SprV 178/2014 z 21. marca 2014 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 1. apríla 2014.

2.1 Predseda okresného súdu popísal chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Vzhľadom na(...) chronológiu vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že sa jedná o neštandardne skutkovo náročné konanie, keďže odporca sa nachádzal vo väznici mimo štátu Európskej únie. Zo spisu je zrejmé, že v danom konaní bolo o zabezpečenie spolupráce justičných orgánov požiadané Ministerstvo spravodlivosti SR, ktoré bolo o vybavenie dožiadania urgované. Problémom, výrazne ovplyvňujúcim dĺžku predmetného konania, bola

i skutočnosť nevyhnutne zabezpečiť preklad do a z jazyka tureckého, pričom (ako to nepochybne vyplýva zo spisu) v čase nutnosti zabezpečenia prekladu nebol v zozname znalcov zapísaný ani jediný prekladateľ z daného jazyka, čo značne možnosti súdu na zabezpečenie prekladu skomplikovalo. Neskôr došlo k zápisu jediného takéhoto prekladateľa, ktorý bol podľa jeho opakovaných vyjadrení tak enormne zaťažovaný, že lehoty na podanie vyjadrenia, stanovené súdom, nemohol z týchto objektívnych dôvodov dodržať. Tieto objektívne prekážky však nemožno pripísať na ťarchu tunajšieho súdu, keďže sú objektívne dané a nezávislé od jeho konania. Zo spisu je preukázané, že súd urgoval na podanie prekladu oboch prekladateľov, dotazoval sa u Ministerstva spravodlivosti SR na vybavenie dožiadania, žiadnym spôsobom však uvedené skutočnosti ovplyvniť nemohol.

Je tiež potrebné poukázať na správanie samotnej sťažovateľky, ktorá súdny poplatok v konaní zaplatila až rok po podaní návrhu, navyše po vydaní uznesenia o nepriznaní oslobodenia od zaplataenia súdneho poplatku a uznesenia o zastavení konania. V podanom návrhu bola tiež uvedená adresa, na ktorej zásielky neprevzala, preto zo strany súdu musela byť zisťovaná adresa jej súčasného pobytu, aby bolo možné súdne zásielky jej doručovať.

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti som toho názoru, že dĺžka predmetného konania je daná objektívnymi danosťami, nie nečinnosťou súdu, ako to uvádza vo svojej sťažnosti sťažovateľka. I keď predmet sporu je súčasťou bežnej rozhodovacej činnosti súdu, jedná sa v danej konkrétnej veci o skutkovo komplikované skutočnosti, vyžadujúce si vykonávanie úkonov vo vzťahu k inej krajine, čo dĺžku konania značne ovplyvňuje. Uvedenú skutočnosť preto dávam do pozornosti pri rozhodovaní ústavného súdu.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho. (...)“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedu okresného súdu zaujala toto stručné stanovisko:

„(...) sťažovateľka netrvá verejnom prejednaní jej sťažnosti. K vyjadreniu pána predsedu Okresného súdu Košice II uvádzam, že súd uskutočnil vo veci mnoho úkonov, avšak prihliadnuc na potreby a záujmy maloletého dieťaťa neboli efektívne.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 173/09:

Dňa 30. septembra 2009 podala sťažovateľka na okresnom súde proti odporcovi L. M. (ďalej len „odporca“) návrh *„na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k mal. dieťaťu“*. Sťažovateľka požiadala súd o oslobodenie od súdnych poplatkov. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 13 C 173/09.

Dňa 14. októbra 2009 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaslanie súvisiacich dokladov a vyzval aj príslušné orgány na podanie správ, ktoré mali byť podkladom rozhodnutia o žiadosti sťažovateľky o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Dňa 2., 4. a 6. novembra 2009 Sociálna poisťovňa pobočka Košice, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, Geodetický a kartografický ústav v Bratislave a Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Košiciach reagovali na výzvu okresného súdu.

Dňa 6. novembra 2009 boli okresnému súdu doručené doklady, ktoré požadoval od sťažovateľky.

Dňa 11. januára 2010 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-23 sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 9. februára 2010.

Dňa 11. januára 2010 okresný súd požiadal Generálny konzulát Slovenskej republiky v Istanbule (ďalej len „generálny konzulát“) o oznámenie, či sa odporca nachádza vo výkone väzby v Istanbule.

Dňa 1. februára 2010 generálny konzulát potvrdil, že sa odporca nachádza vo väzbe v Istanbule.

Dňa 16. marca 2010 súd vyzval sťažovateľku, aby uhradila súdny poplatok za podaný návrh.

Dňa 15. apríla 2010 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-30 konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 1. júna 2010 bola zásielka pre sťažovateľku s uvedeným uznesením vrátená okresnému súdu.

Dňa 28. júla 2010 okresný súd prostredníctvom registra obyvateľov Slovenskej republiky (ďalej len „register obyvateľov“), mestskej evidencie obyvateľov v Košiciach, Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže v Bratislave (ďalej len „väzenstvo“) a Okresného oddelenia Policajného zboru Košice – Západ (ďalej len „polícia“) zisťoval pobyt sťažovateľky.

Dňa 2., 3. a 10. augusta 2010 väzenstvo, polícia a register obyvateľov reagovali na výzvu súdu.

Dňa 24. septembra 2010 sťažovateľka uhradila súdny poplatok za návrh.

Dňa 28. septembra 2010 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-39 zrušil svoje uznesenie o zastavení napadnutého konania. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 8. januára 2011.

Dňa 24. januára 2011 okresný súd požiadal generálny konzulát o oznámenie, v ktorej väznici sa odporca nachádza.

Dňa 28. januára 2011 generálny konzulát oznámil súdu adresu výkonu väzby odporcu.

Dňa 6. apríla 2011 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-49 ustanovil vo veci prekladateľa, ktorému uložil prekladateľské úkony (napr. návrh na rozvod manželstva, uznesenie pre odporcu, ktorým sa vyzýva, aby sa vyjadril k návrhu, a pod.). Uznesením č. k. 13 C 173/09-53 súd ustanovil maloletému K. M. opatrovníka.

Dňa 14. apríla 2011 okresný súd dožiadal Okresný súd Bratislava II, aby predvolal prekladateľa na zloženie sľubu a odovzdanie písomností na realizáciu prekladov.

Dňa 25. mája 2011 prekladateľ zložil sľub pred dožiadaným súdom a prevzal relevantné písomnosti.

Dňa 25. mája 2011 prekladateľ požiadal súd o predĺženie lehoty na dodanie prekladov.

Dňa 26. mája 2011 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-63 predĺžil ustanovenému prekladateľovi lehotu na vykonanie prekladov do 31. júla 2011.

Dňa 30. mája 2011 okresný súd vyzval opatrovníka maloletého, aby prešetril pomery v jeho rodine a aby o tom podal písomnú správu.

Dňa 20. júna 2011 opatrovník podal správu z prešetrenia rodinných pomerov maloletého.

Dňa 12. augusta 2011 súd urgoval preklad príslušných listín.

Dňa 12. septembra 2011 prekladateľ vrátil súdu dokumenty na preklad „z dôvodu dlhodobej neprítomnosti v SR“.

Dňa 21. septembra 2011 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-70 zmenil svoje uznesenie, ktorým pôvodne ustanovil vo veci predkladateľa, a to čo sa týka osoby prekladateľa.

Dňa 2. novembra 2011 prekladateľ doručil súdu preložené listiny.

Dňa 7. novembra 2011 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-96 rozhodol o odmene prekladateľa.

Dňa 12. marca 2012 bola Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, sekcii medzinárodného práva (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) doručená žiadosť okresného súdu o sprostredkovanie spolupráce justičných orgánov.

Dňa 5. apríla 2012 ministerstvo spravodlivosti vrátilo okresnému súdu písomnosti „určené na doručenie Turecku späť na dopracovanie“.

Dňa 10. apríla 2012 okresný súd požiadal prekladateľa o zaslanie ďalších exemplárov už preložených písomností.

Dňa 21. augusta 2012 súd urgoval prekladateľa na zaslanie požadovaných prekladov.

Dňa 8. októbra 2012 bol prekladateľ telefonicky kontaktovaný, aby dodal požadované preklady.

Dňa 9. októbra 2012 prekladateľ reagoval na žiadosť súdu.

Dňa 17. októbra 2012 bola ministerstvu spravodlivosti opakovane doručená žiadosť okresného súdu o sprostredkovanie spolupráce justičných orgánov v Turecku.

Dňa 13. marca 2013 okresný súd požiadal ministerstvo spravodlivosti o podanie správy, v akom stave je vybavenie sprostredkovania predmetnej spolupráce.

Dňa 16. apríla 2013 ministerstvo spravodlivosti oznámilo súdu, že písomnosti boli 2. novembra 2012 zaslané Ministerstvu spravodlivosti Tureckej republiky a že vybavenie bude urgované.

Dňa 2. júla 2013 boli súdu doručené písomnosti z Tureckej republiky.

Dňa 13. augusta 2013 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-182 ustanovenému prekladateľovi uložil povinnosť preložiť písomnosti, ktoré boli z Turecka doručené 2. júla 2013.

Dňa 5. septembra 2013 podľa výsledku reklamačného konania Slovenskej pošty, a. s., boli predmetné písomnosti doručené prekladateľovi.

Dňa 14. a 18. novembra 2013 súd urgoval predmetné preklady.

Dňa 13. januára 2014 okresný súd opakovane urgoval preklady relevantných listín.

Dňa 22. januára 2014 prekladateľ požiadal súd o zmenu termínu dodania predmetného prekladu.

Dňa 29. januára 2014 okresný súd súhlasil s predĺžením lehoty na preklady do 28. februára 2014.

Dňa 7. februára 2014 sťažovateľka oznámila okresnému súdu, že vo vzťahu k odporcovi nastali nové skutočnosti, totiž od 12. júla 2013 je vo výkone trestu odňatia slobody vo Francúzsku, o čom pripojila potvrdenie od Veľvyslanectva Slovenskej republiky vo Francúzskej republike v Paríži.

Dňa 10. marca 2014 bol súdu doručený preklad listín z 2. júla 2013.

Dňa 13. marca 2014 okresný súd uznesením č. k. 13 C 173/09-287 určil odmenu ustanovenému prekladateľovi. Neskôr bolo vo veci nariadené prvé pojednávanie na 7. november 2014.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu vedenom pod sp. zn. 13 C 173/09 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého

jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je rozhodovanie o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (m. m. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v napadnutom konaní je po skutkovej stránke nepochybne zložité, pretože odporca sa nachádzal vo väznici mimo štátu Európskej únie, resp. vo väznici cudzieho štátu, aj keď v rámci Európskej únie. Napriek tomu však ústavný súd nemôže zdĺhavý priebeh napadnutého konania pripísať (tak ako to bude uvedené v bode III/3) iba na vrub zložitosti veci, na túto okolnosť nemohol neprihliadať pri určení primeraného zadost'učinenia. Po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, treba poukázať predovšetkým na to, že, ako to z chronológie úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva (pozri bod II tohto nálezu), k predĺženiu napadnutého konania prispela aj samotná sťažovateľka najmä tým, že súdny poplatok zaplatila až sedem mesiacov po právoplatnosti rozhodnutia (uznesenie č. k. 13 C 173/09-23), ktorým bol jej návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov zamietnutý. Okrem uvedeného sťažovateľka niekoľko mesiacov z neznámych dôvodov neprevzala zásielku okresného súdu, a tým v určitom štádiu tiež prispela k neefektívnosti napadnutého konania.

Na uvedené správanie sťažovateľky ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a predovšetkým konštatuje, že trvanie napadnutého konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na súde prvého stupňa viac ako 5 rokov bez meritórneho rozhodnutia je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané. Okresný súd bol však v danej veci aj krátkodobo nečinný (napr. od 2. novembra 2011 do 12. marca 2012) a najmä bol v tejto rodinnoprávnej záležitosti opakovane neefektívne činný.

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

Okrem uvedenej nečinnosti možno dospieť k záveru, že okresný súd bol v danej veci aj neefektívne činný, najmä keď bez uvedenia dôvodu opakovane odročil už nariadené pojednávania (22. marca 2011, 27. novembra 2012) a v rámci súčinnosti s inými štátnymi orgánmi požiadal o dokumenty, ktoré už boli založené v spise, a na vrub okresnému súdu treba pripísať aj to, že písomné vyhotovenie čiastočného rozsudku trvalo takmer štyri mesiace.

Na vrub okresnému súdu treba rozhodne pričítať napr. skutočnosť, že ministerstvo spravodlivosti mu muselo vrátiť „na dopracovanie“ písomnosti „určené na doručenie Turecku“, ktoré písomnosti boli opätovne ministerstvu spravodlivosti doručené až po šiestich mesiacoch.

Uvedená nečinnosť alebo neefektívna činnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas minimálne jedného roka súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako navrhovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, resp. k neefektívnej činnosti, a teda k zbytočným prieťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale v dôsledku postupu súdu. Ústava pritom v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali

príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na tzv. objektívne okolnosti (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 € najmä s odôvodnením, že *„Sťažovateľka a jej mal. dieťa takýmto pomalým postupom súdu utrpeli morálnu a aj faktickú finančnú ujmu, ak ani za 4 roky od začatia konania nie je definitívne konanie na súde ukončené konečným rozhodnutím.“*

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, vzhľadom aj na doterajšiu neobvyklú dĺžku napadnutého konania, povahu veci (rozvod manželstva a úprava práv rodičov k maloletému dieťaťu) považuje za primerané vo výške

1 500 €. Ústavný súd pritom prihliadol aj na správanie sťažovateľky v posudzovanom konaní (pozri bod III/2 tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti z 19. septembra 2013). Za dva úkony vykonané v roku 2013 patrí odmena v sume dvakrát po 130,16 € a režijný paušál dvakrát po 7,81 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 275,94 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2014